



*Ewaluacja Strategii
Rozwoju Gminy
Wieluń 2025*

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	3
2. Metodologia ewaluacji.....	4
3. Ewaluacja obszaru: Projekt Strategii	6
4. Ewaluacja obszaru: Spójność wewnętrzna i zewnętrzna Strategii ...	10
5. Ewaluacja obszaru: Efekty Strategii	15
6. Wynik i wnioski z ewaluacji	27

1. Wprowadzenie

Niniejsze opracowanie zawiera raport z przeprowadzonej ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Wieluń 2025, przyjętej uchwałą nr XLV/540/14 Rady Miejskiej w Wieluniu z dnia 22 października 2014 r.

Strategia rozwoju jest jednym z najważniejszych dokumentów programowych każdej jednostki samorządu terytorialnego. Określa cele, jakie stawia sobie do zrealizowania samorząd lokalny w określonym czasie oraz działania, za pomocą których poszczególne cele będą realizowane.

Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju zawiera formalny wymóg zgodności zapisów Strategii rozwoju z określonymi dokumentami wojewódzkimi, krajowymi, w tym ze średniookresową Strategią rozwoju kraju. Ewaluacja pozwala dokonać oceny założeń i efektów wdrażania Strategii przez co dostarcza dodatkowych informacji wykorzystywanych w procesie decyzyjnym związanym z planowaniem strategicznym.

Głównym celem ewaluacji jest spojrzenie na dotychczasową Strategię z perspektywy czasu i dostarczenie wniosków dla prowadzenia lokalnej polityki rozwoju w czasie tworzenia i wdrażania nowej Strategii zaplanowanej na perspektywę lat 2023-2030.

2. Metodologia ewaluacji

Przedmiot badania został podzielony na trzy obszary:

- Obszar projektu Strategii, w ramach którego weryfikacji podlega trafność określenia wizji, misji, obszarów strategicznych interwencji i strategicznych kierunków działań w stosunku do zidentyfikowanych potrzeb i wyzwań rozwojowych Gminy.
- Obszar spójności wewnętrznej i zewnętrznej projektu Strategii, w ramach którego weryfikacji podlega wewnętrzna struktura dokumentu.
- Obszar efektów Strategii, w ramach którego ocenie podlegają osiągnięcia zakładanych celów z perspektywy przyjętych wskaźników weryfikacyjnych.

W ramach ewaluacji ww. obszarów przyjęto następujące kryteria ewaluacyjne:

- kryterium trafności – ocena, czy poszczególne wymiary procesu strategicznego były adekwatne do zidentyfikowanych potrzeb;
- kryterium skuteczności – ocena, poziomu osiągania celów stawianych w poszczególnych wymiarach procesu strategicznego;
- kryterium efektywności – ocena ponoszonych nakładów i osiąganych wyników;
- kryterium użyteczności – ocena wpływ realizowanych działań na otoczenie;
- kryterium trwałości – ocena czy elementy procesu strategicznego charakteryzowały się trwałością i czy taki charakter ma rezultat wykonania Strategii.

W ocenie poszczególnych kryteriów i elementów posłużono się pytaniami pomocniczymi wskazanymi w tabeli poniżej.

Odpowiedź na nie często nie ma jednak charakteru jednoznacznego TAK lub NIE, gdyż badane kryterium mogło być wypełniono w większym lub mniejszym stopniu. Dlatego też poza analizą opisową posłużono się oceną punktową w skali od 1 do 10, która łącznie składa się na końcową ocenę ewaluacyjną.

Tabela 1 Pytania ewaluacyjne

KRYTERIUM EWALUACJI	PYTANIE EWALUACYJNE
Obszar: Projekt Strategii	
Trafność	Czy Strategia odpowiadała trafnie na potrzeby Gminy
Skuteczność	Czy realizacja Strategii pozwala skutecznie odpowiedzieć na zidentyfikowanie potrzeby i problemy Gminy?
Efektywność	Czy Strategia wskazuje efektywne środki realizacji założonych celów?
Użyteczność	Czy zapisy Strategii mają charakter użyteczny z perspektywy celów jaki zakłada sama Strategia?
Trwałość	W jakim stopniu zapisy Strategii mają charakter aktualny przez cały okres obowiązywania dokumentu?
Obszar: Spójność wewnętrzna i zewnętrzna Strategii	
Trafność	Czy wizja, misja i plan strategiczny odpowiadają na wyzwania rozwojowe i zawiera wszystkie potrzebne zagadnienia?
Skuteczność	Czy Strategia jest spójna z dokumentami na poziomie regionalnym oraz krajowym i umożliwia realizację inwestycji z niej wynikających?
Efektywność	Czy projekt Strategii wskazywał źródła finansowania inwestycji?
Użyteczność	Czy projekt Strategii służył jako narzędzie pozyskiwania środków zewnętrznych?
Trwałość	Czy projekt zachował zgodność z innymi dokumentami Strategicznymi przez cały okres obowiązywania dokumentu?
Obszar: Efekty Strategii	
Trafność	Czy zmiany, jakie wywołało wdrażanie Strategii, odpowiadają kluczowym potrzebom mieszkańców?
Skuteczność	W jakim stopniu zrealizowano zakładane cele i kierunki działań?
Efektywność	Czy kluczowe zmiany, jakie wywołało wdrażanie Strategii, osiągnięto w sposób optymalny?
Użyteczność	Jakiego rodzaju zmiany zostały wywołane realizacją Strategii?
Trwałość	Czy zrealizowane w ramach Strategii działania i projekty trwale zmieniły obraz Gminy?

3. Ewaluacja obszaru: Strategia

Ocena Trafności: Czy Strategia odpowiadała trafnie na potrzeby Gminy?

TAK, Strategia zidentyfikowała następujące słabe strony Gminy:

- Brak właściwej, fachowej, konkretnej obsługi inwestora przez Urzędy na szczeblu gminnym i powiatowym oraz niewystarczający system zarządzania w urzędach (kontakt z klientem, obsługa, komunikacja wewnętrzna);
- Brak integracji systemu szkolnictwa z potrzebami rynku pracy;
- Niedostateczna i przestarzała baza sportowo – rekreacyjna (nie wszystkie szkoły posiadają salę gimnastyczną, przestarzały basen, stadion;
- Niewystarczająca ilość miejsc w żłobkach publicznych;
- Niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych i socjalnych;
- Ubożenie społeczeństwa;
- Niekorzystne wskaźniki demograficzne, niska liczba urodzeń;
- Brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, brak podjazdów w budynkach użyteczności publicznej;
- Brak wyeksponowania bogactwa Jury w ofercie i świadomości mieszkańców, brak mocnej identyfikacji ziemi wieluńskiej na zewnątrz;
- Brak taniej bazy noclegowej;
- Słabo zorganizowany Punkt Informacji Turystycznej;
- Niedostateczna ilość połączeń komunikacji publicznej miasta z gminą i regionem;
- Odpływ wykwalifikowanych kadr pracowniczych za granicę miasta i państwa

Odpowiedzią na wskazane słabości było sformułowanie trzech celów strategicznych:

- I. STWORZENIE SPRZYJAJĄCYCH WARUNKÓW DLA ROZWOJU GOSPODARCZEGO W GMINIE WIELUŃ;
- II. WZROST JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW;
- III. ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO WIELUNIA ORAZ INTERGACJA MIESZKAŃCÓW;

Wskazane cele strategiczne obejmowały swoim zakresem wszystkie zidentyfikowane obszary problemowe Gminy wynikające z przeprowadzonej diagnozy w oparciu o dane statystyczne oraz badanie ankietowe.

Ocena ewaluacyjna: 10/10

Ocena Skuteczności: Czy realizacja Strategii pozwala skutecznie odpowiedzieć na zidentyfikowanie potrzeby i problemy Gminy?

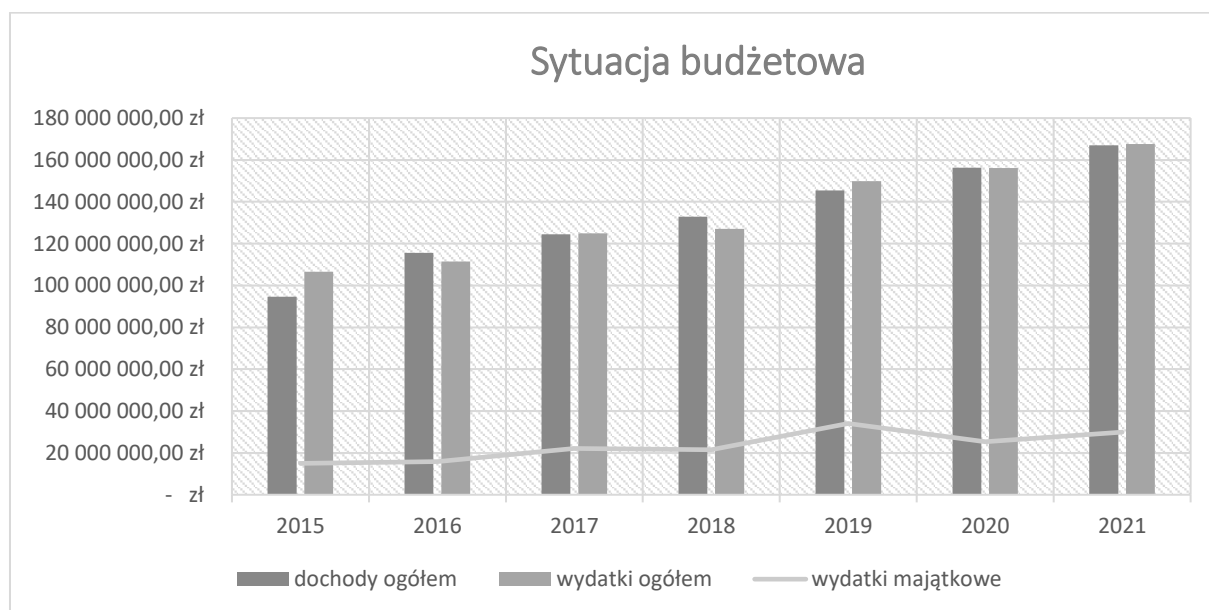
TAK, osiąganie zapisanych w Strategii celów jest możliwe wyłącznie przez wyraźnie ukierunkowane działania i precyzyjnie określone zadania, które zostały przypisane do celów operacyjnych. Skuteczność realizacji Strategii ulega przy tym również poważnym ograniczeniom w obszarze możliwości działań Gminy.

Strategia Gminy nie może więc rozwiązać skutecznie wszystkich zidentyfikowanych problemów, ponieważ w wielu obszarach większymi kompetencjami oraz możliwościami dysponują samorządy powiatowe, wojewódzkie, instytucje krajowe lub podmioty prywatne. Jako jeden z problemów z którymi boryka się Gmina w perspektywie rozwoju turystyki i rekreacji, wskazano brak dostępnej bazy noclegowej oraz brak oferty rozrywkowo kulturalnej w okresie wieczornym i nocnym, kiedy to centrum Wielunia po prostu zamiera. Gmina może stworzyć pewne ramy dla działalności podmiotów branży turystyczno-rozrywkowej, np. poprzez ofertę wynajmu na ten cel posiadanych nieruchomości. Jednakże to od inicjatywy prywatnych osób zależy czy faktycznie takie komercyjne przedsięwzięcia powstaną. Podobnie w przypadku budowy mieszkań i obiektów przemysłowych dających miejsca pracy – Gmina posiada uporządkowaną politykę planowania przestrzennego, jednak faktyczna realizacja inwestycji wymaga zaangażowania podmiotów prywatnych. W obszarze tych ograniczeń Strategia, trafnie definiuje zadania jakie może podjąć Gmina. Jednakże część wskazanych w Strategii działań nie ma charakteru skonkretyzowanego. Obok takich zadań jak „inwentaryzacji budynków użyteczności publicznej z utrudnionym dostępem dla niepełnosprawnych”, pojawia się zadanie „Wspieranie rozwoju sektora rolniczego”, które ani nie wynika ze zidentyfikowanych problemów i wyzwań z jakimi mierzy się Gmina Wieluń, ani nie wpisuje się w przyjęty kierunek polityki rozwoju. Jest nim bowiem działalność gospodarcza, a nie rolnicza. Strategia wskazuje łącznie 17 zadań, jednakże mają one charakter bardziej postulatów, niż konkretnych przedsięwzięć, przez co nie sposób określić, jak miałyby być one realizowane to zadanie i w jaki sposób oceniać stopień ich wykonania. Takie podejście nie jest jednoznacznie negatywne, ponieważ pozostawia pole do konkretyzacji aktualnie sprawujących swój mandat Radnym oraz Burmistrzowi, jednakże z drugiej zmniejsza faktyczne oddziaływanie Strategii na rzeczywistość, rozmywając co i w jakim zakresie powinno zostać zrealizowane.

Ocena ewaluacyjna: 7/10

Ocena Efektywności: Czy Strategia wskazuje efektywne środki realizacji założonych celów ?

CZĘŚCIOWO TAK, Strategia analizuje sytuację budżetową Gminy za lata 2009-2012, w takich obszarach jak struktura dochodów, wydatków, zadłużenia oraz dynamika zmian. W czasie realizacji Strategii (2015-2021) Gmina Wieluń, znalazł się w okresie intensywnego wzrostu budżetowego. Dochody budżetowe uległy wzrostowi z 94,7 mln zł w roku 2015 do ponad 167 mln zł w roku 2021 r. Dochody własne w latach 2015-2020 wzrosły z 57,5 mln zł w 2015 r. do 85,4 mln zł w roku 2020. W samej Strategii poza podsumowaniem danych historycznych, brakuje jednak chociażby ramowej prognozy budżetowej na lata kolejne.



Rysunek 1 Sytuacja budżetowa 2015-2021

W zakresie finansowania zewnętrznego, Strategia określa tylko, że finansowanie inwestycji nastąpić może ze środków europejskich podając wyłącznie nazwy programów operacyjnych, nie doprecyzowując obszarów wsparcia, czy dostępnych budżetów wskazanych programów.

Ocena ewaluacyjna: 5/10

Ocena Użyteczności: Czy zapisy Strategii mają charakter użyteczny z perspektywy celów jakie zakłada sama Strategia ?

TAK, Strategia porządkuje wiedzę o sytuacji i problemach Gminy w oparciu o przeprowadzone warsztaty oraz dane statystyczne. Na tej bazie formułuje cele i zadania z nimi związane. Dostarcza zatem spójnego obrazu Gminy oraz wskazuje na narzędzia jakimi można się posłużyć, aby obraz ten zmienić zgodnie z wizją określoną w dokumencie: **POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW**

WIELUNIA POPRZEZ ROZWÓJ SPOŁECZNO- GOSPODARCZY GMINY W OPARCIU O BOGACTWO KULTUROWE ORAZ AKTYWNOŚĆ MIESZKAŃCÓW.

Głównym interesariuszem Strategii jest Gmina Wieluń i zdaniem przedstawicieli Gminy, Strategię z perspektywy celów jakim ma służyć tj. zaplanowania kierunków inwestycji samorządowych i wykorzystania dokumentu jako podstawy do ubiegania się o dofinansowania na pokrycie kosztów ich realizacji, należy ocenić umiarkowanie pozytywnie. Jak pokazały lata 2025-2020 rozwój gminy koncentrował się wokół dużej aktywności gospodarczej, ukierunkowując Wieluń na lokalne centrum gospodarczo-przemysłowe stanowiące bazę miejsc pracy dla całego powiatu wieluńskiego oraz powiatów przyległych. Sprzyjały w tym realizowane inwestycje drogowe (budowa drogi ekspresowej S8 i przebudowa drogi krajowej DK74) oraz plany inwestycyjne, które są przyjęte do realizacji na najbliższe lata, a do których należy obwodnica Wielunia oraz połączenie kolejowe z Łodzią. Inwestycje te nie znajdują jednak oparcia w samej Strategii i wynikały z aktywności i zaangażowania wszystkich środowisk politycznych, działających na rzecz rozwoju Gminy

Ocena ewaluacyjna: 6/10

Ocena Trwałości: W jakim stopniu zapisy Strategii mają charakter aktualny przez cały okres obowiązywania dokumentu ?

W stopniu istotnym, gdyż Strategia trafnie zidentyfikowała problemy i długoterminowe wyzwania z jakimi mierzy się Gmina Wieluń, a które pozostały aktualne przez cały czas jej obowiązywania. W końcowym okresie obowiązywania Strategii, pojawiły się jednak nowe wyzwania związane z pandemią COVID-19 oraz nowymi, potencjalnymi źródłami finansowania inwestycji w postaci m.in. Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. Zdarzenia te nie znalazły odzwierciedlenia w treści Strategii.

Ocena ewaluacyjna: 8/10

4. Ewaluacja obszaru: Spójność wewnętrzna i zewnętrzna Strategii

Ocena Trafności: Czy wizja, misja i plan strategiczny odpowiadają na wyzwania rozwojowe oraz zawiera wszystkie potrzebne zagadnienia ?

TAK, Strategia odpowiada na potrzeby i problemy rozwojowe Gminy, który ukierunkowany jest w szczególności na rozwój, podnoszenie atrakcyjności regionu i poprawę warunków życia mieszkańców. W analizie SWOT dokonano trafnego wyszczególnienia głównych zagrożeń i wyzwań z jakimi mierzyć się będzie Gmina. Są to w szczególności:

- Wysoki poziom bezrobocia i jego niekorzystna struktura;
- Starzenie się społeczeństwa (odwrócona piramida wieku), niekorzystne prognozy demograficzne;
- Ujemne saldo migracji, w tym emigracja wykwalifikowanej kadry roboczej do większych ośrodków miejskich i innych państw;

Wskazane powyżej w czasie opracowywania Strategii obawy wyartykułowane w 2014 r., znalazły potwierdzenie w danych statystycznych na dzień sporządzania raportu z ewaluacji. W szczególności widocznych jest spadek liczby mieszkańców i starzenie się społeczeństwa. Czynniki te będą głównym obszarem wyzwań w perspektywie programowania strategicznego do roku 2030.



Rysunek 2. Liczba mieszkańców Gminy w latach 2010-2020, źródło: dane GUS

Ocena ewaluacyjna: 10/10

Ocena Skuteczności: Czy Strategia jest spójna z dokumentami na poziomie regionalnym i krajowym oraz czy umożliwiła realizację inwestycji z niej wynikających ?

TAK, Strategia w obecnym kształcie trafnie odpowiadała na wymogi spójności z dokumentami zewnętrznymi. W stanowisku Europejskiego Komitetu Regionów zwraca się uwagę, że dla utrzymania się europejskiej strategii konieczne jest promowanie endogenicznego wzrostu, a więc wzrostu opartego na wewnętrznych potencjałach. Strategia, w ramach analizy SWOT dokonuje identyfikacji obszarów potencjalnego rozwoju gminy i koncentruje wokół nich rekomendowane zadania do realizacji.

W zakresie spójności w obszarze regionalnym i krajowym, Strategia dobrze odpowiadała na kierunki rozwoju określone zarówno w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020, jak i Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego do roku 2020.

W Strategii Krajowej, określono kierunki działań, spośród których wymienić jako zgodne ze Strategią Gminy należy:

- Wzmacnianie funkcji metropolitalnych;
- Rozwój kapitału ludzkiego i kapitału społecznego;
- Budowa konkurencyjności gospodarczej i wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej;
- Zwiększanie dostępności transportowej;
- Wspieranie rozwoju instytucji otoczenia biznesu;
- Rozwój współpracy międzynarodowej;
- Wzmacniania sieci współpracy między różnymi uczestnikami polityki regionalnej.

W Strategii Województwa, określono kierunki działań, spośród których wymienić jako zgodne ze Strategią Gminy należy:

- Wzrost konkurencyjności gospodarki;
- Poprawa jakości życia mieszkańców;
- Zwiększenie konkurencyjności regionu;
- Poprawa spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu.

Ocena ewaluacyjna: 10/10

Ocena Efektywności: Czy Strategia wskazywała źródła finansowania inwestycji ?

TAK, Strategia zawiera analizę budżetową Gminy Wieluń w latach poprzedzających sporządzenie Strategii. W zakresie finansowania zewnętrznego, Strategia określa, jednakże tylko, że finansowanie inwestycji nastąpić może ze środków europejskich podając wyłącznie nazwy programów operacyjnych, nie doprecyzowując obszarów wsparcia, czy dostępnych budżetów wskazanych programów. Brakuje zatem odniesienie jaki może być budżet inwestycji oraz wskazania czy w perspektywie obowiązywania Strategii zdolności inwestycyjne gminy mogą się zwiększać, czy też zmniejszać.

Ocena ewaluacyjna: 5/10

Ocena Użyteczności: Czy Strategia służyła jako narzędzie pozyskiwania środków zewnętrznych ?

TAK, w okresie realizacji Strategii wykonano liczne projekty z udziałem Funduszy Europejskich, Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych oraz środków budżetu Państwa.

Projekty zrealizowane w ramach perspektywy budżetowej UE na lata 2014-2020 wskazano w tabeli poniżej. W okresie realizacji Strategii zrealizowano ze wsparciem Funduszy Europejskich projekty o łącznej wartości ponad 48 mln zł, dla których pozyskano 28,9 mln zł dotacji.

Tabela 2 Projekty zrealizowane ze środków UE w latach 2014-2020

ZREALIZOWANY PROJEKT	WARTOŚĆ PROJEKTU	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA
BUDOWA SYSTEMU SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH WRAZ Z PUNKTEM SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH W RUDZIE Z INFRASTRUKTURĄ TOWARZYSZĄCĄ	16 407 806,40 zł	9 070 982,40 zł
ZWIĘKSZENIE WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII NA TERENIE GMINY WIELUŃ	3 194 799,56 zł	1 776 790,41 zł
ZWIĘKSZENIE WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII NA TERENIE GMINY WIELUŃ –EDYCJA II	5 202 223,92 zł	4 050 533,90 zł
UTWORZENIE ŻŁOBKA MIEJSKIEGO W WIELUNIU	3 200 000,00 zł	2 720 000,00 zł

ZREALIZOWANY PROJEKT	WARTOŚĆ PROJEKTU	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA
REMONT ZABYTKOWEGO DWORU DREWNIANEGO MIESZCZĄCEGO MUZEUM WNETRZ DWORSKICH ODDZIAŁ MUZEUM ZIEMI WIELUŃSKIEJ W WIELUNIU, ROZBUDOWA I REMONT DOMU NAD STAWEM I PRZEKSZTAŁCENIE JEGO UKŁADU FUNKCYJONALNO- UŻYTKOWEGO ORAZ REMONT KANTORKA ZLOKALIZOWANEGO W PRZESTRZENI DWORSKIEJ	2 571 120,25 zł	1 776 790,41 zł
ADAPTACJA DAWNEGO DWORCA KOLEJOWEGO WIELUŃ-DĄBROWA NA CELE KULTURALNE	2 661 433,28 zł	1 531 223,43 zł
BUDOWA SZLAKU TURYSTYCZNEGO ŚLADEM WIELUŃSKIEJ KOLEJKI WĄSKOTOROWEJ, WIELUŃ-MOKRSKO-PRASZKA-OLESNO	1 689 872,92 zł	1 085 989,64 zł
PRZEDSZKOLE DLA WSZYSTKICH!	599 887,48 zł	509 904,35 zł
NIANIE W WIELUNIU	572 632,50 zł	486 737,62 zł
PODNIESIENIE JAKOŚCI BEZPIECZEŃSTWA NA DROGACH W GMINIE WIELUŃ	528 695,49 zł	449 391,15 zł
AKTYWIZACJA SPOŁECZNO-ZAWODOWA KLIENTÓW MIEJSKO-GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W WIELUNIU	3 881 108,48 zł	3 298 942,21 zł
TERMOMODERNIZACJA BUDYNKU SZKOŁY PODSTAWOWEJ W RUDZIE	708 337,18 zł	542 714,40 zł
NADWARCIAŃSKI SZLAK BURSZTYNOWY	865 125,12 zł	471 729,70 zł
NAUKA I PRACA - LEPSZY START W PRZYSZŁOŚĆ	540 919,42 zł	459 781,51 zł
MOŻEMY SIĘ RÓŻNIĆ - MUSIMY MIEĆ RÓWNE SZANSE	471 471,81 zł	400 751,04 zł
JURA WIELUŃSKA - MARKOWY PRODUKT TURYSTYCZNY	533 517,32 zł	269 733,52 zł
RAZEM	43 628 951,13 zł	28 901 995,69 zł

Ocena ewaluacyjna: 10/10

Ocena Trwałości: Czy Strategia zachowała zgodność z innymi dokumentami strategicznymi przez cały okres obowiązywania dokumentu ?

TAK, Strategia trafnie wpisywała się w wymogi dokumentów Strategicznych wyższego szczebla w okresie programowania na lata 2014-2020, jednak traci aktualność wobec nowej perspektywy finansowej na lata 2021-2027, która koncentruje się na następujących celach:

- Cel 1 – bardziej inteligentna Europa (Smarter Europe).
- Cel 2 – bardziej przyjazna dla środowiska bezemisyjna Europa (a Greener, carbon free Europe).
- Cel 3 – lepiej połączona Europa (a more Connected Europe).
- Cel 4 – Europa o silniejszym wymiarze społecznym (a more Social Europe).
- Cel 5 – Europa bliżej obywateli (a Europe closer to citizens) – zintegrowany i zrównoważony rozwój wszystkich typów terytoriów.
- Cel 6 – Umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.

Realizacja powyższych celów wymaga opracowania nowego projektu Strategii, zgodnego z kierunkami określonymi również na szczeblu wojewódzkim i krajowym. Dlatego też mimo faktu, iż Strategia uchwalona w 2014 r. zachowuje formalną ważność, aż do roku 2025 to konieczne opracowane jest nowego dokumentu uwzględniającego nową perspektywę budżetową Unii europejskiej oraz aktualne cele rozwojowe jakie wyznacza sobie Gmina Wieluń.

Ocena ewaluacyjna: 10/10

5. Ewaluacja obszaru: Efekty Strategii

Ocena Trafności: Czy zmiany, jakie wywołało wdrażanie Strategii, odpowiadają kluczowym potrzebom mieszkańców?

TAK, zadania zrealizowane dzięki Strategii wpisywały się w kluczowe potrzeby Gminy – w szczególności te związane z poprawą infrastruktury technicznej oraz rozwojem gospodarczym. Ostatnie lata pokazały nowe oczekiwania związane z bezpieczeństwem, ochroną środowiska, adaptacją do zmian klimatu, dostępem do terenów zielonych i rekreacji, a w obszarze zawodowym – dostępem do dobrze płatnych, wykwalifikowanych miejsc pracy. Jak pokazał okres wdrażania Strategii, perspektywa ukształtowania wizerunku gminy wokół produktu turystycznego „jury wieluńskiej”, nie doszła do skutku. Wieluń jest miastem o ogromnych walorach historycznych, natomiast w ogólnej świadomości społecznej nie jest miastem turystyki rekreacyjnej. Gmina Wieluń stoi zatem przed wyzwaniem dotyczącym poszukiwania swojej identyfikacji, jednakże powinna opierać się ona o faktycznie kierunki rozwoju jakim jest działalność gospodarcza oraz osadnictwo składające się razem na tzw. zrównoważony rozwój.

W nowej Strategii na lata 2023-2030 zapisy należy dostosować do nowych zidentyfikowanych wyzwań.

Ocena ewaluacyjna: 10/10

Ocena Skuteczności: W jakim stopniu zrealizowano zakładane cele i kierunki działań?

W stopniu istotnym. Realizacja celów i kierunków działań jest bardzo trudna do określenia, gdyż mają one charakter opisowy. Monitorowaniu postępów we wdrażaniu Strategii pomagać mają wskaźniki określone na str. 94 dokumentu. Odnoszą się one przede wszystkim do wskaźników statystycznych publikowanych corocznie przez Główny Urząd Statystyczny.

Zestawienie wskaźników przedstawiono w tabeli.

Tabela 3 Wskaźniki wyznaczone do monitorowania w Strategii Rozwoju Gminy Wieluń 2025

CEL	WSKAŹNIK
POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW WIELUNIA POPRZECZ ROZWÓJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY GMINY W OPARCIU O BOGACTWO KULTUROWE ORAZ AKTYWNOŚĆ MIESZKAŃCÓW	• Wzrost liczby mieszkańców w porównaniu do innych miast województwa łódzkiego; • Spadek liczby bezrobotnych w gminie; • Wzrost liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców; • Lepsza ogólna ocena warunków życia w mieście.
STWORZENIE SPRZYJAJĄCYCH WARUNKÓW DLA ROZWOJU GOSPODARCZEGO W GMINIE WIELUŃ W OPARCIU O SPECJALISTYCZNE USŁUGI, ROZWÓJ TURYSTYKI ORAZ WIELOFUNKCYJNY ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH	• Wzrost średniego zatrudnienia w Gminie; • Wzrost liczby podmiotów w zakresie usług; • Wzrost liczby udzielonych noclegów w ciągu roku; • Wzrost liczby odwiedzających Gminę.
STWORZENIE WARUNKÓW DLA WYSOKIEJ JAKOŚCI ZAMIESZKANIA W WIELUNIU	• Wzrost liczby obiektów użyteczności publicznej z dostępem dla niepełnosprawnych; • Wzrost liczby mieszkań.
ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO WIELUNIA ORAZ INTEGRACJA MIESZKAŃCÓW	• Wysoki udział mieszkańców w organizowanych imprezach integracyjnych, • Wzrost liczby Organizacji Pozarządowych • Wzrost liczby konkursów dla NGO na realizację zadań w Gminie

Poniżej przedstawiono zestawienie wyników wskaźników monitorowania w oparciu o dane statystyczne GUS. Nie wszystkie jednak dane wytyczone do monitorowania agregowane są przez urząd statystyczne. Przeprowadzenie ich weryfikacji nie jest więc możliwe. W projekcie nowej strategii na lata 2023-2030, dążyć należy do oparcia analizy wskaźnikowej wyłącznie w oparciu o obiektywne i powszechnie dostępne dane. Zalecane jest również wskazanie wartości docelowych wskaźników, który pozwoli ocenić czy zmiany w Gminie Wieluń zachodzą w pożądanym i oczekiwanym kierunku (przykładowo: w Strategii Wieluń 2025, podlegającej ewaluacji wskazany został wskaźnik wzrostu liczby mieszkańców, podczas gdy Wieluń, znajduje się w trendzie depopulacyjnym).

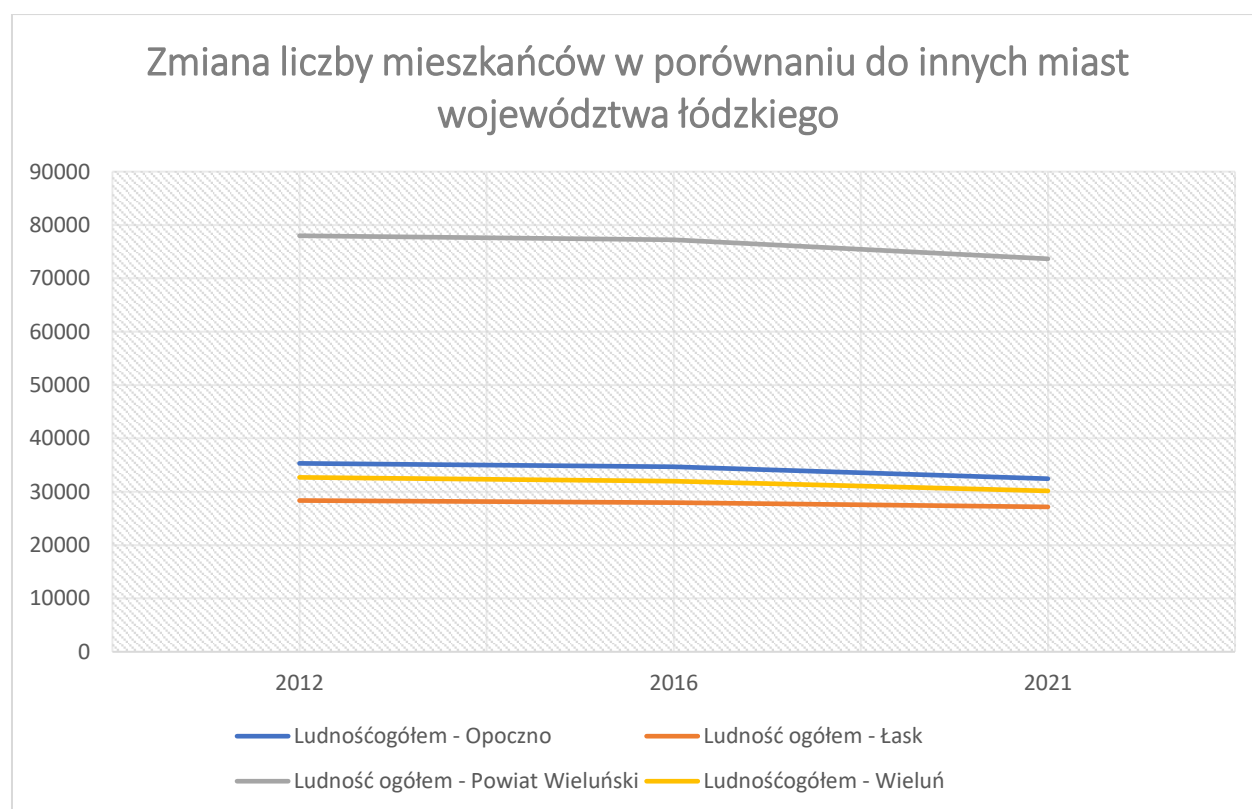
Punktem wyjścia dla analizy wskaźników jest rok 2012, dla którego przedstawiono w Strategii dane statystyczne.

Wskaźnik 1. Wzrost liczby mieszkańców w porównaniu do innych miast województwa łódzkiego

Wskaźnik odnosi się do gmin stanowiących w Strategii bazę porównawczą: Łasku i Opoczno. Zestawienie trendów w zakresie zmiany liczby mieszkańców wskazuje wykres. Przedstawione dane potwierdzają, że zarówno Wieluń jak i województwo łódzkie znajdują się w trendzie spadkowym liczby mieszkańców, zatem zakładanego w Strategii wzrostu liczby mieszkańców nie udało się osiągnąć.

Tabela 4 Zmiana liczby mieszkańców - zestawienie tabelaryczne

Liczba mieszkańców/rok	2012	2016	2021
Ludność ogółem - Opoczno	35 314	34 666	32 438
Ludność ogółem - Łask	28 356	27 936	27 155
Ludność ogółem - Powiat Wieluński	77 984	77 238	73 659
Ludność ogółem - Wieluń	32 689	32 008	30 154



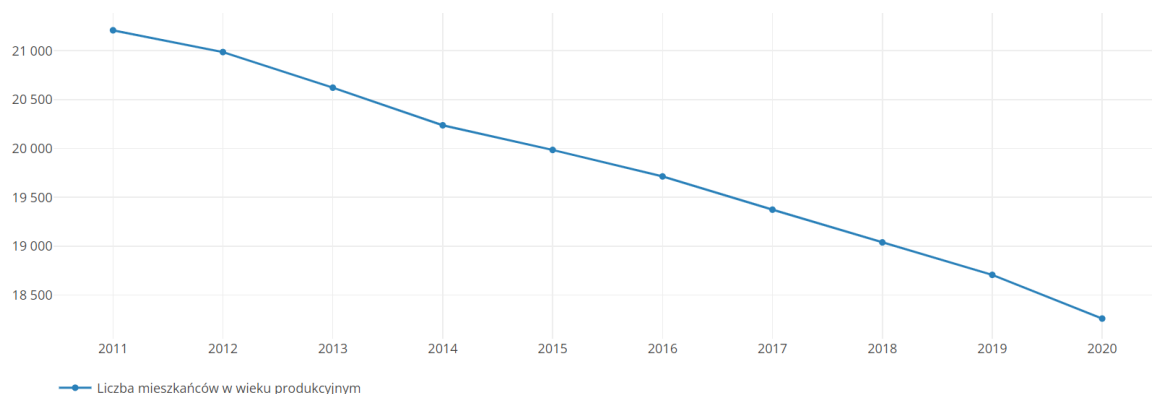
Rysunek 3 Zmiana liczby mieszkańców w latach 2012-2021 - wykres

Wskaźnik 2. Spadek liczby bezrobotnych w gminie

W latach 2012-2021 nastąpił znaczny spadek bezrobocia z 1 887 osób bezrobotnych w 2021 r. do 865 osób w 2021 r. Ta pozytywna zmian wynikała z jednej strony z rosnącej liczby miejsc pracy i aktywności gospodarczej lokalnych przedsiębiorców, ale z drugiej ze zmieniającej się struktury demograficznej Gminy. W latach 2012– 2021 liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym spadła z 21 tys. osób do 18 tys. osób, a więc spadek osób w wieku produkcyjnym jest większy niż spadek liczby osób bezrobotnych.

Tabela 5 Liczba osób bezrobotnych

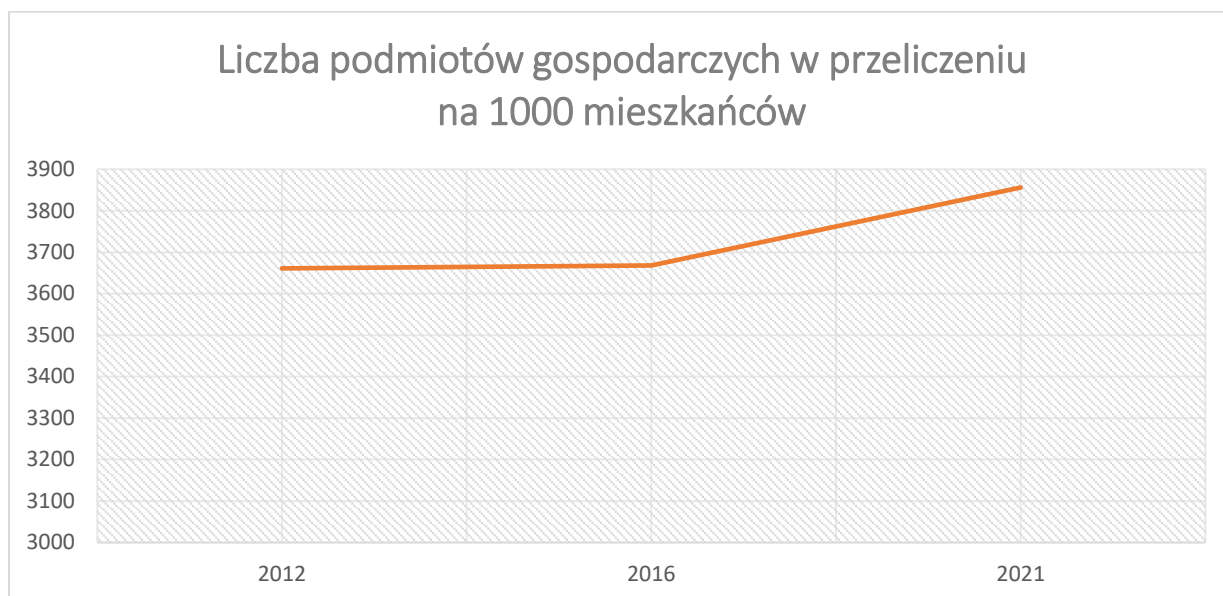
Liczba bezrobotnych	2012	2016	2021
Ludność bezrobotnych – Wieluń (osób)	1 887	1 423	865



Rysunek 4 Liczba osób w wieku produkcyjnym

Wskaźnik 3. Wzrost liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

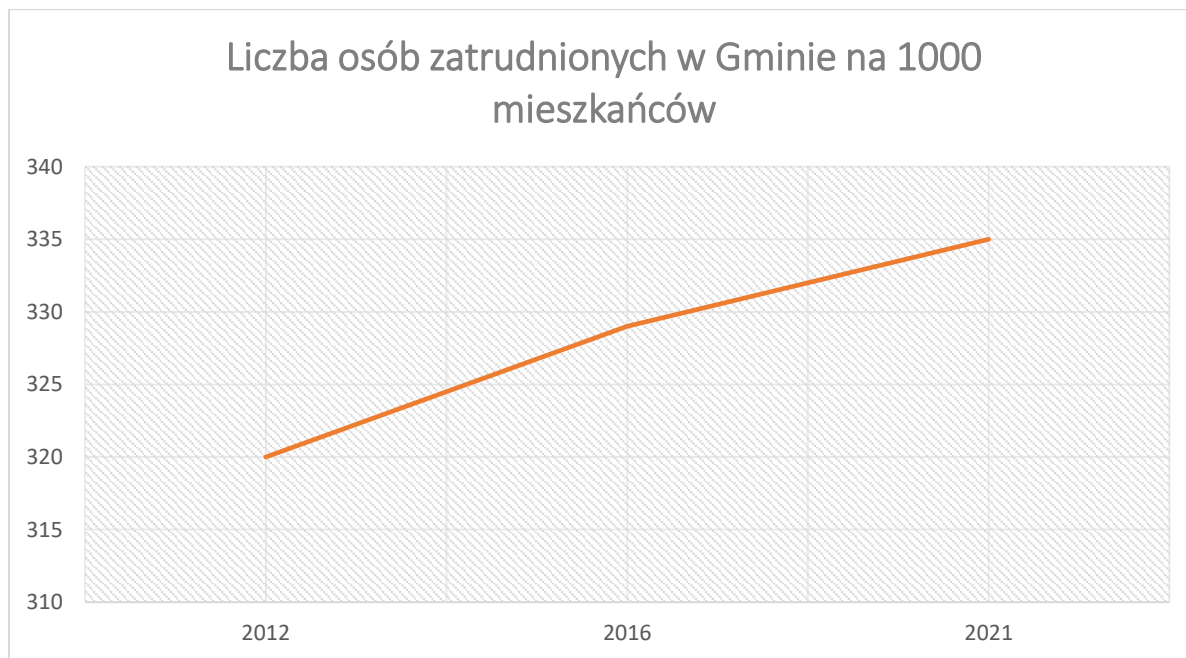
Zgodnie z założeniami Strategii, liczba podmiotów gospodarczych wzrasta.



Rysunek 5 Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Wskaźnik 4. Wzrost średniego zatrudnienia w Gminie w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

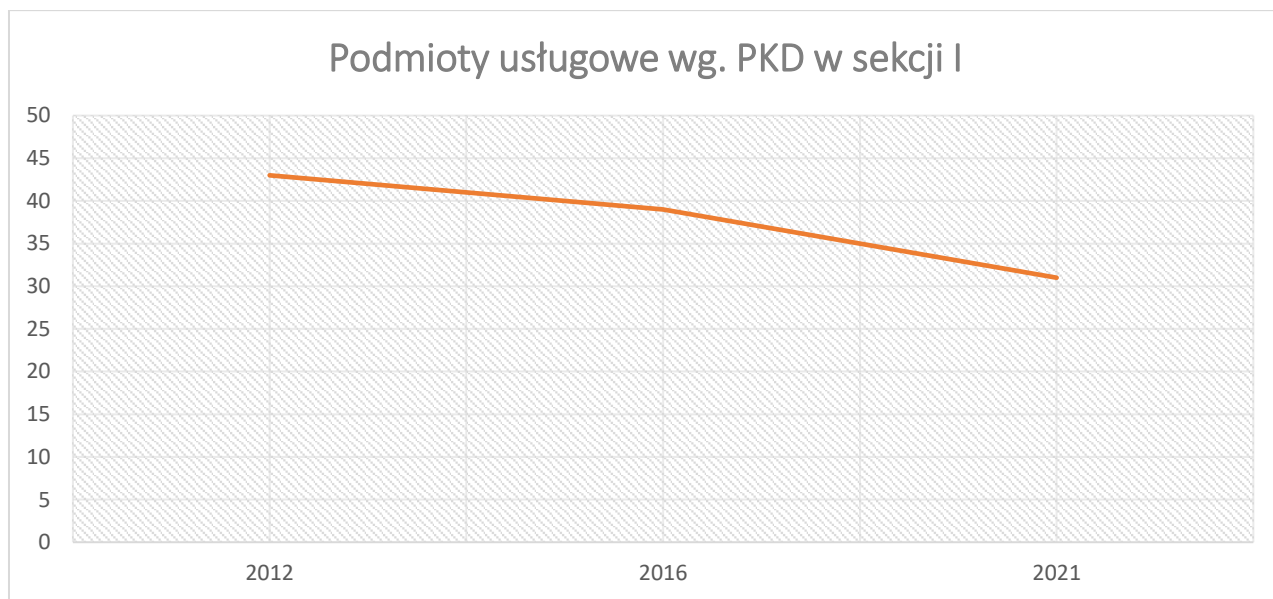
Zgodnie z założeniami Strategii, liczba osób zatrudnionych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Gminie wzrasta



Rysunek 6 Liczba osób zatrudnionych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Wskaźnik 5. Wzrost liczby podmiotów w zakresie usług

Dane statystyczne GUS nie pozwalają na precyzyjne określenie, które z zarejestrowanych na terenie Gminy przedsiębiorstw, faktycznie prowadzi działalność usługową. Statystyka opiera się w tym przypadku wyłącznie na podstawie deklaracji kodu działalności PKD w sekcji I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. Liczba podmiotów w tej grupie spada, czego prawdopodobną przyczyną jest kryzys branży usługowej i gastronomicznej zapoczątkowany epidemią COVID.

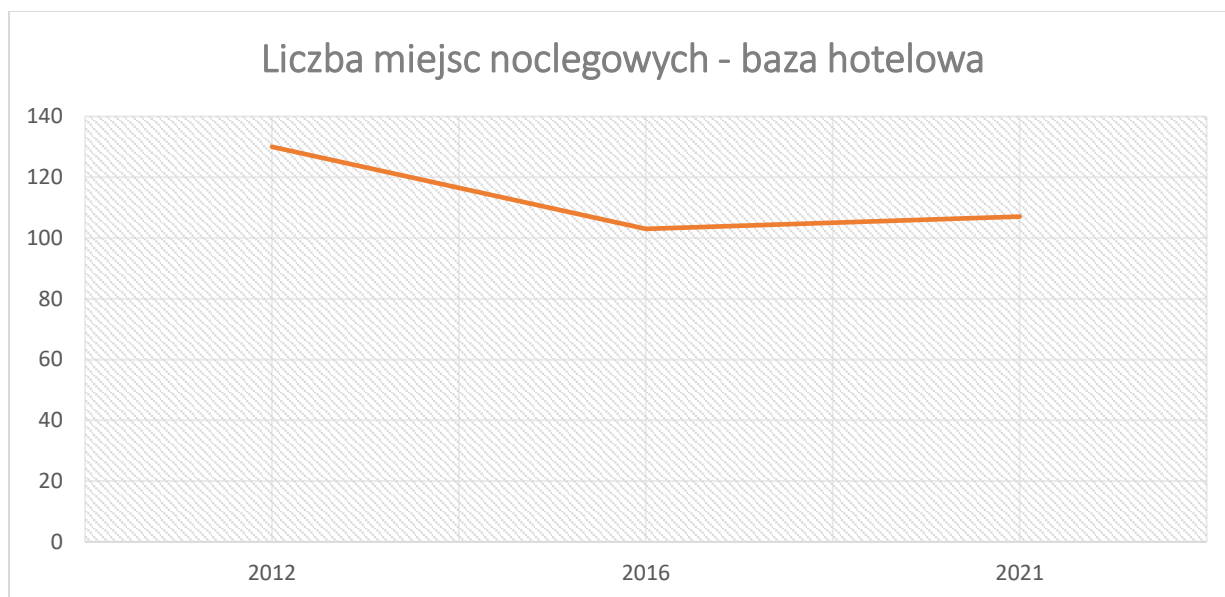


Rysunek 7 Podmioty usługowe wg. PKD w sekcji I

Wskaźnik 6. Wzrost liczby udzielonych noclegów w ciągu roku

Po 2012 r. zmienił się sposób agregacji danych statystycznych w tym obszarze. Dane GUS nie wskazują liczby udzielonych noclegów, a jedynie faktyczną bazę noclegową oraz liczbę turystów zagranicznych korzystających z bazy noclegowej (brak agregacji danych o turystach krajowych).

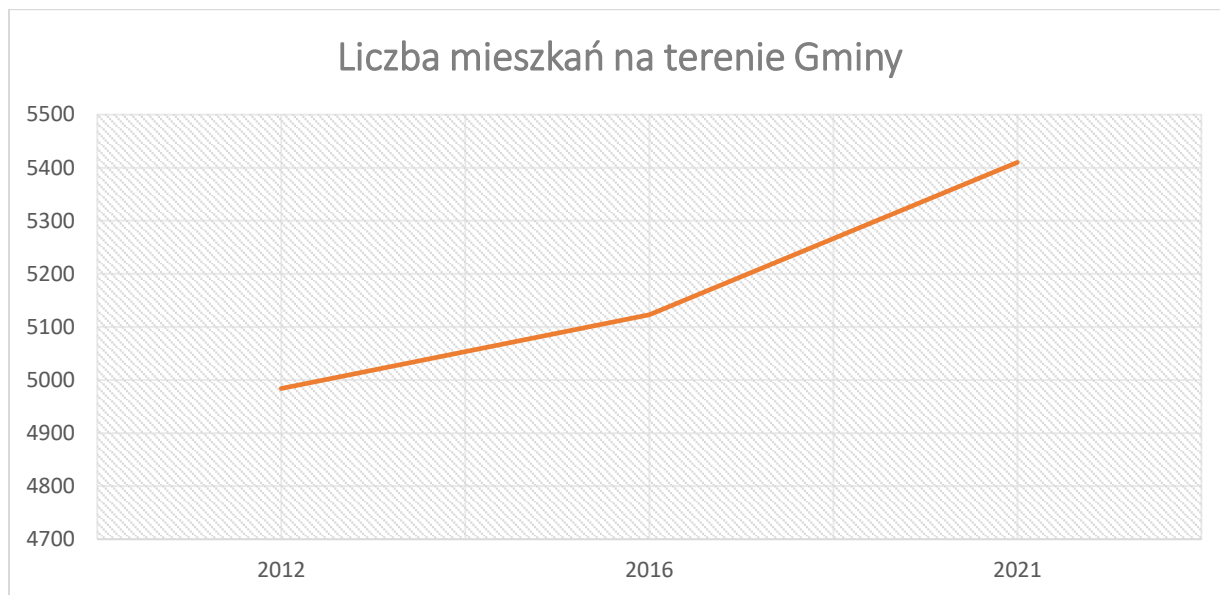
Na wykresie poniżej wskazano liczbę dostępnych miejsc noclegowych. Wbrew założeniom Strategii liczba ta spada (ze 130 w 2012 r. do 107 w 2021 r.).



Rysunek 8 Liczba miejsc noclegowych - baza hotelowa

Wskaźnik 7. Wzrost liczby mieszkań

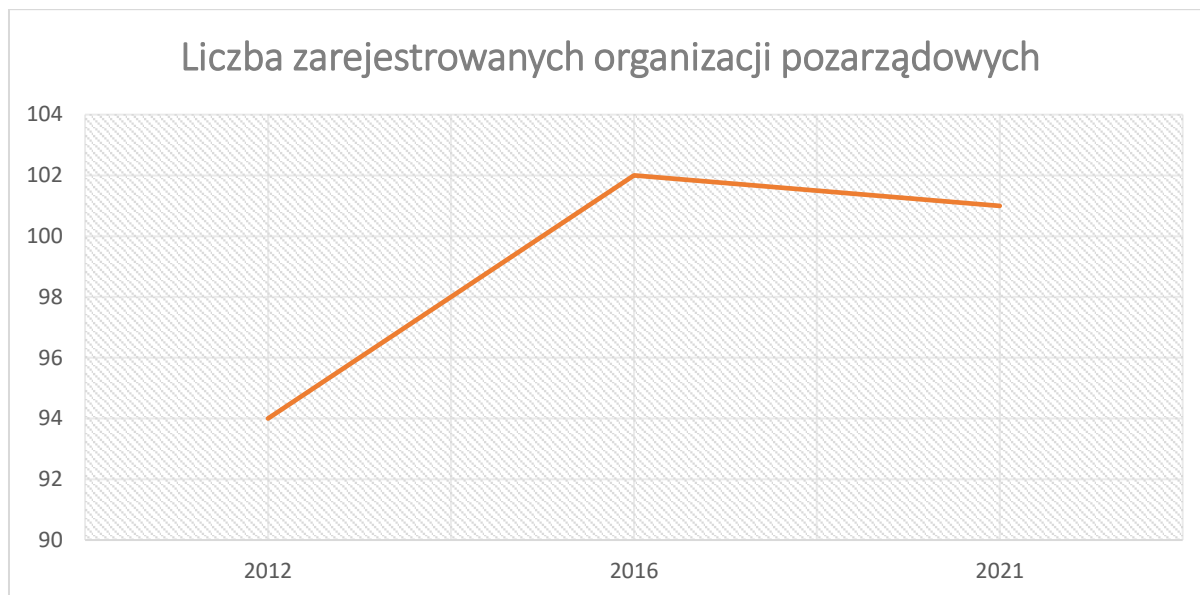
Zgodnie z założeniami Strategii liczba mieszkań na terenie Gminy wzrasta. W latach 2012-2021 liczba mieszkań na terenie gminy wzrosła o ok. 10%.



Rysunek 9 Liczba mieszkań na terenie Gminy

Wskaźnik 7. Wzrost liczby organizacji pozarządowych

Zgodnie z założeniami Strategii liczba zarejestrowanych na terenie Gminy, organizacji pozarządowych – wzrasta względem roku 2012.



Rysunek 10 Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych

Zestawienie realizacji wskaźników wskazano w tabeli – poniżej

WSKAŹNIK	WYNIK
Wzrost liczby mieszkańców w porównaniu do innych miast województwa łódzkiego	Niezrealizowany – liczba mieszkańców spada
Spadek liczby bezrobotnych w gminie	Zrealizowany
Wzrost liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Zrealizowany
Lepsza ogólna ocena warunków życia w mieście	Brak danych statystycznych umożliwiających monitorowanie
Wzrost średniego zatrudnienia w Gminie	Zrealizowany
Wzrost liczby podmiotów w zakresie usług	Niezrealizowany – liczba podmiotów działających w obszarze gastronomii i hotelarstwa spada
Wzrost liczby udzielonych noclegów w ciągu roku	Brak danych statystycznych umożliwiających monitorowanie
Wzrost liczby odwiedzających Gminę	Brak danych statystycznych umożliwiających monitorowanie
Wysoki udział mieszkańców w organizowanych imprezach integracyjnych	Brak danych statystycznych umożliwiających monitorowanie
Wzrost liczby Organizacji Pozarządowych	Zrealizowany
Wzrost liczby konkursów dla NGO na realizację zadań w Gminie	Brak danych statystycznych umożliwiających monitorowanie

Ocena ewaluacyjna: 4/10 (liczba pozytywnie zrealizowanych wskaźników)

Ocena Efektywności: Czy kluczowe zmiany, jakie wywołało wdrażanie Strategii, osiągnięto w sposób optymalny?

TAK, większość kierunków działań i programów realizowana jest przy wsparciu finansowania zewnętrznego w istotnej części pokrywającej wydatki projektów, w których Gmina ponosi partycypację finansową będącą wkładem własnym. Realizowane inwestycje są więc finansowane w sposób optymalny.

Ocena ewaluacyjna: 10/10

Ocena Użyteczności: Jakiego rodzaju zmiany zostały wywołane realizacją Strategii?

Realizacja Strategii przyniosła konkretne zmiany infrastrukturalne, jak i efekty o tzw. charakterze miękkim. Do kluczowych zmian zaliczyć można:

1. Poprawa jakości przestrzeni publicznej;
2. Rozwój inwestycji lokalnych;
3. Wzrost aktywności gospodarczej;
4. Spadek bezrobocia.

Ocena ewaluacyjna: 10/10

Ocena Trwałości: Czy zrealizowane w ramach Strategii działania i projekty trwale zmieniły obraz Gminy?

TAK, zrealizowane w ramach Strategii działania mają jednak różny charakter. Część z nich można traktować jako trwałe, np. dotyczące obiektów infrastrukturalnych, część zaś wymaga ciągłego ponawiania: kampanie edukacyjne i aktywizacyjne. Pozytywne zmiany w czasie realizacji Strategii mają jednak charakter obiektywny i dostrzegalny – rośnie budżet Gminy, spada bezrobocie, podnoszą się średnie płace. Dzięki realizacji inwestycji związanych z wykorzystaniem OZE oraz wymianą kotłów, poprawia się jakość powietrza. W okresie realizacji Strategii znacząco zmienił się zatem obraz Gminy, a zrealizowane inwestycje zdecydowanie poprawiły jakość i wygląd przestrzeni publicznej. Wiele kluczowych dla Gminy inwestycji, wykraczało jednak poza zadania i plany wyznaczone w Strategii. W 2021 r. przyjęta została Strategia Rozwoju Elektromobilności dla Gminy Wieluń, a w 2020 r. rozpoczął działalność Wieluński Klaster Energii. Działania te mają na celu podjęcie kroków w celu transformacji energetycznej Gminy – odejścia od konwencjonalnych źródeł energii i dążenia do samowystarczalności energetycznej opartej o odnawialne źródła energii. W zakresie infrastrukturalnym, kluczowa jest poprawa sytuacji komunikacyjnej Gminy – szybkie połączenie kolejowe ze stolicą województwa oraz obwodnica pozwalająca na odciążenie centrum miasta z ruchu samochodowego. Inwestycje te nie znalazły odzwierciedlenia w Strategii. Dlatego też choć obraz Gminy zmienił się wydatnie w ciągu ostatnich kilku lat, zmiana ta nie wynikała wprost z zapisów Strategii.

Ocena ewaluacyjna: 8/10

6. Wynik i wnioski z ewaluacji

Przedmiotem badania ewaluacyjnego była ocena projektu Strategii Rozwoju Gminy Wieluń 2025, pozwalająca na sformułowanie rekomendacji służących podniesieniu jakości merytorycznej i formalnej dokumentu na nową perspektywę czasową, tj. Strategii na lata 2023-2030.

Tabela 6. Wyniki ewaluacji

KRYTERIUM EWALUACJI	OCENA EWALUACYJNA
Obszar: Strategia	
Trafność	10/10
Skuteczność	07/10
Efektywność	05/10
Użyteczność	06/10
Trwałość	08/10
RAZEM:	36/50
Obszar: Spójność wewnętrzna i zewnętrzna Strategii	
Trafność	10/10
Skuteczność	10/10
Efektywność	05/10
Użyteczność	10/10
Trwałość	10/10
RAZEM	45/50
Obszar: Efekty Strategii	
Trafność	10/10
Skuteczność	04/10
Efektywność	10/10
Użyteczność	10/10
Trwałość	8/10
RAZEM	42/50

ŁĄCZNA OCENA EWALUACYJNA: 123/150

WNIOSKI Z EWALUACJI:

1. Strategia odpowiadała na potrzeby i problemy rozwojowe Gminy, zapewniła możliwość oddziaływania na procesy społeczno-gospodarcze, odnosiła się do zidentyfikowanych problemów i w większości właściwie wytyczyła kierunki rozwoju Gminy. Choć w kluczowych celach dokumentu wskazano, jako najważniejszy priorytet: poprawa warunków życia mieszkańców, to rzeczywistości wiele elementów Strategii koncentruje się wokół zagadnień z zakresu turystyki i rekreacji na terenie Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Brak mocnej identyfikacji i brak marki „Ziemi Wieluńskiej”, jest faktem, jednakże promocja turystyki nie stała się motorem napędowym Gminy Wieluń, która przyciąga na dzień dzisiejszy inwestycje przede wszystkim o charakterze produkcyjnym i logistycznym.
2. Analiza SWOT określająca silne i słabe strony Gminy została sporządzona poprawnie.
3. Wizja, misja i plan strategiczny odpowiadają oczekiwaniom społecznym.
4. Konkretyzacji wymagają działania wskazane w dokumencie, dla których brak szczegółowego opisu.
5. Określanie kierunków rozwoju Gminy było prawidłowe i wynikało z diagnozy zasobów i potencjałów Gminy. Sama diagnoza została, jednakże sporządzona w formie syntetycznego zestawienia kluczowych wskaźników statystycznych. W nowym projekcie Strategii, rozważyć należy wyodrębnienie diagnozy do osobnego opracowania co pozwoli na bardziej szczegółową analizę społeczno – gospodarczą Gminy Wieluń.
6. Spójność projektu Strategii z dokumentami na poziomie regionalnym, w tym z dokumentami wojewódzkimi oraz z dokumentami na poziomie krajowym, została potwierdzona w raporcie z ewaluacji.

REKOMENDACJE:

Dokument opracowywany na nową perspektywę programową do roku 2030, powinien uwzględniać wnioski wskazane w raporcie z ewaluacji Strategii na lata 2013-2022. W szczególności dotyczy to:

- wyodrębnienia części diagnostycznej;
- przeprowadzenie badania ankietowego;
- sporządzenia listy zadań;
- sporządzenia harmonogramu wdrażania zadań;
- informacji o potencjalnych źródłach finansowania;
- sporządzenia listy wskaźników monitorowania;
- rekomendacji wdrożeniowych (komórek organizacyjnych, odpowiedzialnych za realizację i monitorowanie Strategii).

W nowej Strategii, uwzględnić należy również nowe cele Polityki Spójności Unii Europejskiej na lata 2021-2027.

- Cel 1 Inteligentna Europa - priorytety inwestycyjne w tym obszarze uwzględniają wzmocnienie potencjałów badawczych i innowacyjnych oraz rozpowszechnianie zaawansowanych technologii. Ma się to odbywać poprzez wzmocnienie współpracy na linii biznesu i nauki, wsparcie dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie wzrostu produktywności, ułatwianie dostępu do zaawansowanych usług biznesowych, stymulowanie rozwoju środowiska biznesowego (klastry, kooperacja), cyfryzacja administracji rządowej i samorządowej.
- Cel 2 Bardziej przyjazna dla środowiska, bezemisyjna Europa - priorytety inwestycyjne, w tym obszarze koncentrują się wokół czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycjach, a także adaptacji do zmian klimatycznych. W ramach celu założono wspieranie wzrostu udziału energetyki odnawialnej, udziału czystej energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych oraz zmniejszenie konsumpcji energii.
- Cel 3 Lepiej połączona Europa - obejmuje wzrost intermodalnej mobilności, włączając powiązania transgraniczne, promowanie czystej i bezpiecznej komunikacji publicznej i aktywnych form mobilności, zdefiniowanej w planach zrównoważonej mobilności miejskiej, zorientowanej szczególnie na poprawę powiązań pomiędzy miastami i ich strefami dojazdowymi.

- Cel 4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym – cel będzie finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Cel ten służy wdrożeniu w latach 2021-2027 europejskiego filaru praw socjalnych: poprawie dostępu do zatrudnienia, modernizacji instytucji rynku pracy, promowaniu możliwości wzrostu kwalifikacji i przekwalifikowania, a także lepszemu adresowaniu oczekiwanych zmian na rynku pracy. Promowane będzie aktywne i zdrowe starzenie się, zabezpieczenie dostępu do wysokiej jakości, zrównoważonych i przystępnych cenowo usług, a także dostępność, efektywność i odporność systemu opieki zdrowotnej.
- Cel 5 Europa bliżej obywateli – obszar ten zakłada kreowanie zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich oraz inicjatyw lokalnych. Zakłada się wzmacnianie roli obszarów metropolitalnych jako stymulatorów wzrostu, innowacyjności i produktywności. Towarzyszyć temu powinno przeciwdziałanie negatywnym konsekwencjom rozlewania się stref suburbanizacji. Wsparcie otrzymają obszary rejestrujące tendencje spadkowe, przede wszystkim małe i średnie miasta, dzielnice dużych miast o zaawansowanych procesach degradacji oraz obszary postindustrialne.

SPIS RYSUNKÓW

<i>Rysunek 1 Sytuacja budżetowa 2015-2021</i>	<i>8</i>
<i>Rysunek 2. Liczba mieszkańców Gminy w latach 2010-2020, źródło: dane GUS</i>	<i>10</i>
<i>Rysunek 3 Zmiana liczby mieszkańców w latach 2012-2021 - wykres.....</i>	<i>17</i>
<i>Rysunek 4 Liczba osób w wieku produkcyjnym.....</i>	<i>18</i>
<i>Rysunek 5 Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.....</i>	<i>19</i>
<i>Rysunek 6 Liczba osób zatrudnionych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.....</i>	<i>20</i>
<i>Rysunek 7 Podmioty usługowe wg. PKD w sekcji I</i>	<i>21</i>
<i>Rysunek 8 Liczba miejsc noclegowych - baza hotelowa.....</i>	<i>22</i>
<i>Rysunek 9 Liczba mieszkań na terenie Gminy</i>	<i>23</i>
<i>Rysunek 10 Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych</i>	<i>24</i>

SPIS TABEL

<i>Tabela 1 Pytania ewaluacyjne.....</i>	<i>5</i>
<i>Tabela 2 Projekty zrealizowane ze środków UE w latach 2014-2020</i>	<i>12</i>
<i>Tabela 3 Wskaźniki wyznaczone do monitorowania w Strategii Rozwoju Gminy Wieluń 2025.....</i>	<i>16</i>
<i>Tabela 4 Zmiana liczby mieszkańców - zestawienie tabelaryczne</i>	<i>17</i>
<i>Tabela 5 Liczba osób bezrobotnych</i>	<i>18</i>
<i>Tabela 6. Wyniki ewaluacji.....</i>	<i>27</i>